

עיוני הפרשה

שיעורו השבועי של מורנו המשגיח שליט"א

זמני השבת (אופק ת"א):

כניסה:	יציאה:	ר"ת:
16:43	17:35	18:07

יו"ל ע"י ישיבת קיבוץ "נר ישראל"

עיונים

יהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים: ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים (שמות יב מא-מב)

אריכות הלשון ו**כפל** הענין בפסוק צ"ב. ועוד צ"ע בתחילה אמר 'בעצם היום הזה יצאו' משמע שיצאו ביום ואח"כ אומר 'ליל שמורים הוא להוציאם' משמע שיצאו בלילה. ובזהר איתא שעל אותו הלילה נאמר "לילה כיום יאיר".

עוד י"ל, ע"פ התרגום יונתן עה"פ "ואשא אתכם על כנפי נשרים" (שמות יט, ד) וז"ל "אתון חמיתון מה די עבדית למצראי וטענית יתכון על עננין הי כעל גדפי נשרין מן פלוסין ואובילית יתכון לאתרו בית מוקדשא למעבד תמן פסחא ובהואו ליליא אתיבית יתכון לפלוסין ומתמן קריבית יתכון לאולפן אוריית" [תרגום: אתם ראיתם מה שעשית למצרים והטענתי אתכם על עננים כעל כנפי נשרים מרעמסס והולכתי אתכם למקום בית המקדש לעשות שם את הפסח ובאותו הלילה החזרתי אתכם לרעמסס ומשם קרבתי אתכם ללמוד את תורת]. מבואר בדבריו **שבני ישראל יצאו ממצרים ב' פעמים**, האחד בליל ט"ו על גבי **עננים** וחזרו באותו לילה. ולמחרת ביום ט"ו יצאו **ברגליהם**. והשתא אתי שפיר 'בעצם היום הזה יצאו' - מדבר על מה שהם 'יצאו' בכוחות עצמם ברגליהם ביום ט"ו. אבל 'ליל שמורים הוא לה' להוציאם' - מדבר על היציאה בליל ט"ו שנשאם ה' על העננים לעשות הפסח. פלא פלאות. וארוחא לפי חידושו ליישב עוד כמה דברים וכדלהלן:

א. בפרשת וארא (שמות ו, ח) נאמר "והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי וכו'". והק' 'האור החיים' (שם) וז"ל "ולא מצינו שכן היה, אלא ואת בניהם הביא שמה, אבל כל דור יוצאי מצרים מבן עשרים שנה נפלו פגריהם במדבר. ותגדל הקושיא, למה שאמרנו **שנשבע ה'** על כל הדברים באומרו "לכן", ואמרו ז"ל (שמו"ד וד) אין לכן אלא לשון שבועה". ותיריך שם, שהיה **על תנאי**. ותירוצו צ"ע מהרמב"ם (יסוה"ת יד) שכתב "שכל דבר טובה שיגזור האל **אפילו על תנאי אינו חוזר** ולא מצינו שחזר בדבר טובה". ולדברי התרגום א"ש שאכן קיים דברו 'והבאתי' אתכם כשהביאם על כנפשי נשרים בליל ט"ו.

ב. בחומש דברים (כו, ט) גבי ביכורים נאמר "ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת" ופרש"י "אל המקום הזה - זה בית המקדש. ויתן לנו את הארץ - כמשמעו". והקשו המפרשים דזה שלא כסדרן, שהרי קודם הביאם לארץ ישראל ואח"כ נבנה בית המקדש. ובספר 'עץ החיים' [מהר"ח אבולעפיא] ביאר ע"פ התרגום, שבתחילה הביאם בעננים לבית המקדש ורק אח"כ לארץ ישראל.

ג. בסוף פר' שלח (טו, מא) גבי מצוות ציצית כתב רש"י "ושמונה חוטים שבה, כנגד **שמונה** ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים" עכ"ל. והקשו המפרשים, הלא רש"י עצמו כתב בפר' בשלח (שמות יד, ה) עה"פ "ויוגד למלך מצרים... ובחמישי ובששי רדפו אחריהם וליל **שביעי** ירדו לים". מבואר שעברו שבעה ימים מהיציאה ולא שמונה. ותיריך הק' מהר"ד מבעלזא זצוק"ל ע"פ דברי התרגום ששמונה חוטים בציצית כנגד שמונה ימים מהיציאה הראשונה שנשאם על כנפי נשרים.

ד. עוד משמו בספר 'רב שלום' (פר' קדשים עמ' כח) שזה הרמז בדברי בלק ובלעם. כשבלק קורא לבלעם לקלל ישראל מנסה להמעיט מערכם ואומר "הנה עם **יצא** ממצרים" (במדבר כה, ה) יצא - מעצמו. ובלעם משיבו (שם כג, כ) בנבואה **א-ל-מוציאם** ממצרים כתועפות ראם לו" ופרש"י "כתועפות ראם לו - כתוקף רום וגובה שלו... ואומר אני שהוא לשון ועוף יעופף. המעופף ברום וגובה ותוקף רב הוא זה" עכ"ל. רמז לו על מה שהוציאם ה' בעננים כעל כנפי נשרים המעופפים ותוקף רב להם.

ה. הק' הראשונים איך הקריבו ואכלו פסח במצרים הלא היו 'שחוטין חוין' (עי' זבחים קיד). ולפי דברי התרגום לק"מ וז"ל 'תוספות השלם' (שם ו) וז"ל "על כנפי נשרים - מלמד שנשאן הקב"ה באויר העולם והביאן לארץ ישראל ושם אכלו פסחיהן, לפי שאסור לאכול קדשים בחוצה לארץ ואחר כך החזירן למצרים" עכ"ל. [ב' שינויים בדבריו א. שהביאם לארץ ישראל ולא לבית המקדש. ב. שבא"י אכלו פסחיהן, ואילו התרגום אומר שעשו פסחיהם בבהמ"ק. והא בהא תליא והבן]. ומה שעשו פסח כל מ' שנה במדבר ול"ח שחוטין חוין. עי' של"ה פר' ויחי ד"ה 'כל הענין'. ובשו"ת מנחת יצחק (עמ' רי"ט).

ו. בספר 'תפארת יונתן' (שמות טו, ג) כתב עה"פ "נחית בחסדך עם זו גאלת, נהלת בעדך אל נוה קדשך" (שמות טו, ג) וז"ל "המפרשים הקשו הא הקב"ה הבטיח לאברהם **דודו רביעי ישובו הנה**, נמצא משונלד יצחק עד שיצאו ממצרים היה ד' מאות שנה להצטרפות לקבלת העלון במייל באופן קבוע נא לשלוח את המילה "צרף" למייל: m0533157838@gmail.com

וארבעים שנה נתעכבו במדבר, א"כ אין החשבון מכוון. ותירצו דלכאורה יקשה קושיא אחרת, דהיאך עשו הפסח במצרים הא הוי שחוטין חוין. רק הקב"ה השיאם על כנפי נשרים אז לא"י ושם אכלו הפסח, א"כ בזמן שיצאו ממצרים היו בא"י ולפי חשבון זה נתקיים **ודור רביעי ישובו הנה** וז"ש 'נחית בחסדך' הוא אברהם... והבטיחו 'עם זו גאלת' וקשה הא החשבון אינו מכוון, לכך אמר 'נהלת בעדך אל נוה קדשך' שהבאתם אז על כנפי נשרים לא"י ועי"ז נתקיים הבטחה ודור רביעי ישובו הנה" עכ"ל הזהב.

ז. בפרשתן (יב, ז) בציווי למשה נאמר "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף" ואילו כשמשה מצווה לישראל (שם יב, כב) הוא הופך את הסדר "והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות". ועיין בעה"ט ללמד שאם שינה יצא הוא מהמכילתא (בא פי"ב). וצ"ב למה לימדם דין בדיעבד. והגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל בספרו 'להורות נתן' כתב ליישב ע"פ התרגום וז"ל "ודאי ישראל הביאו עמם את הדם בסף ממקום המקדש למצרים, שהרי הוצרכו ליתן הדם על בתיהם, והנה **כשירודים מן העננים למעלה נפגשים קודם במשקוף ואח"כ במזוזה**. וע"כ גבי הציווי אמר משה שיתנו מקודם אל המשקוף כי בפועל פגעו במשקוף תחילה שהרי ירדו מן העננים [ואין מעבידין על המצוות]. אבל הקב"ה צוה את המצוה שיעשו בדרך הטבע במצרים וכמש"כ הרמב"ן שמצוות התורה לא נצטוו בדרך נס, לכן צווה להקדים המזוזות למשקוף שבהם פוגע תחילה" עכת"ד.

ח. ה'פני מנחם' (פר' בא) עה"פ 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו' אחר שהביא דברי התרגום יונתן כתב וז"ל "אאז"ל אמר שלכן אמר להם 'אל תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר' - שאם יצאו יסארו בירושלים" עכ"ל.

ט. כתב בדרושי הצל"ח (דרוש מ"ב לחג הפסח) וז"ל "והנה בערב פסח יצאנו ממצרים לעשות פסח בא"י, וכמו שתרגם בפסוק 'ואשא אתכם על כנפי נשרים' ואז יצאנו **בהחבא**, וכל אשר לנו נשאר במצרים, וחזרנו למצרים עד אחר מכות בכורות, ואז ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם, עם כל אשר לנו, **ולכן נחלק אכילת מצה לשנים**, ואנו אוכלין בשעת המוציא, וזהו זכר לחירות קצת יציאה ראשונה ובשעת אפיקומן אז אפוקי מאני מהכא, שהלכנו עם כל כלינו וכל אשר לנו יציאה שלימה" עכת"ד.

י. ובזה יתיישב מה שהק' להלן (יח, א) "וישמע יתרו... את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו **כי הוציא ה' את ישראל ממצרים**" ובהמשך (פסוק ח) נאמר 'ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לישראל'. ולכאורה יתרו שמע על יציאת מצרים כמפורש בפסוק, ומה יש להוסיף לספר לו. אך לדברי התרגום יתכן שסיפר לו גם על היציאה שהיתה על כנפי נשרים, שהיא היתה בהחבא [כמ"ש הצל"ח]. וכן בלק לא ידעה רק בלעם בנבואה כנ"ל.

יא. לפי התרגום נראה בפשטות, **שזכו משה ואהרן אף הם להיכנס לארץ ישראל** ע"ג העננים בליל ט"ו לעשות הפסח. ובזה יבואר מה שאמר משה בפרשת ואתחנן (דברים ג, כד) "אתה החלوت להראות את עבדך את גדלך ואת ירך החזקה" ופרש"י "ולפי פשוטו, אתה החלوت להראות את עבדך מלחמת סיחון ועוגו... הראני מלחמת ל"א מלכים". ולתרגום י"ל 'אתה החלות - שכבר הכנסתני לארץ ישראל בליל ט"ו בניסן ע"ג עננים, לכן אף עתה הכניסני. והבן. אלא שבפסוק המדבר על עשיית קרבן פסח נאמר (יב, כח) "וילכו **ויעשו** בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן **כן עשו**" ובמכילתא דרשו "ללמדך שאף משה ואהרן **כן עשו**" והק' המפרשים מאי ס"ד שלא יעשו? ובספר 'זרע ברך' (פר' צו דמ"ח) תירץ ע"פ התרגום, שמשה ואהרן לא היו ע"ג העננים כי נגזר עליהם כבר, שלא יכנסו לארץ באומרו לעיל 'עתה תראה אשר אעשה **לפרעה**' [ולא לל"א מלכים] ולכן **נשארו במצרים**, ואעפ"כ עשו שם לבדם את קרבן פסח עכת"ד. ואין דבריו מוכרחים כלל, שאף שבישרו שלא יראה מלחמת ל"א מלכים בכיבוש הארץ, מ"מ עדיין לא גזר עליו שלא יכנס לא"י רק אחר מי מריבה.

יב. יש להסתפק אם יציאה זו [ע"ג עננים] בכלל המצוות עשה של 'למען תזכור יום צאתך מארץ מצרים'. או דילמא כיון שהחזירים ל"ח יציאה. ומהנזכר לעיל משמע שאף היא בכלל. ובזה יתבאר גם נוסח התפילה **בכפל ושינוי** הלשון 'ממצרים גאלתנו' - למקום המקדש על העננים בליל ט"ו. **ומבית עבדים פדיתנו** - ביום ט"ו כשיצאנו ממצרים ברגלינו. וכן מובן הנוסח המוזכר בתפילת שחרית לגבי יציאת מ'מגביה' שפלים **עדי מרום** מוציא אסירים' [נוסח ע"מ] - כפשוטו, שהגביהם עד מרום ע"י העננים וכך הוציא אסירים ממצרים. וכן בשאר נוסחאות הסמיך "ומגביה שפלים מוציא אסירים". תן לחכם ויחכם עוד.

ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור (שמות יב, כט)

בזוה"ק (ב, לח) איתא "תנא הוה נהיר ליליא כיומא דתקופה דתמוז" [שהיה הלילה מאיר כיום של תקופת תמוז] וכתוב (תהלים קלט) "ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה". וצ"ב היכן מרומז דבר זה בפסוק. וביאר ר' יונתן איבשיץ צ"ל ע"פ מה שאמרו חז"ל (ב"ר גה) "אין מזכירין את השם על הקללה" כמו שמצינו בפסוק "ויקרא אלקים לאור יום ולחושך קרא לילה" (בראשית א, ה) שהמילה 'אלקים' נסמכה למילה 'אור' המסמלת ברכה ולא למילה 'חושך' שהיא קללה. וא"כ יש להקשות על פסוק דידן, היאך הוזכר שם ה' בסמוך למילה 'לילה' 'ויהי בחצי הלילה וה' הכה" הלא אין מזכירין את השם על הקללה. מכאן מוכרח שבאמת לא היה זה לילה של חשיכה, אלא שהיה מאיר כיום של תקופת תמוז.

לביורוי

מקבץ תשובות מהקוראים שליט"א

א. משה ואהרן שקולין הן. והלא נאמר 'לא קם כמשה'?

א. ה'חמדת ש' תירץ, שמעלת משה היתה **למצות את היכולות** ובזה היו שקולין. כמו שמבאר ר' אלחנן ברמב"ם (תשובה ה, ב) שכל אחד יכול להיות משה רבינו. ע"ע 'דרש משה'. ב. הגאון ר' ישראל א. שליט"א תירץ, שאכן אהרון שקול כמשה, ולגבי **נביאות שאני**. וציין לספר 'לדופקי בתשובה' (ס"ק כ"ח) ובביאורים ד"ה להיות. ובפ"ט ה"ב בדברי הרמב"ם גבי מלך המשיח שיהא קרוב להיות נביא כמשה ושם סקע"ג. ובברכות (ל"א ב') גבי שמואל ששקול כמשה ואהרון, וכן בעירובין (י"ח:): 'תנו רבנן המרצה מעות לאשה מידו לידה... **אפילו דומה למשה רבינו** שקיבל תורה מהר סיני לא ינקה מדינה של גיהנם', ומבואר להדיא שאפשר להיות כמשה. ובס' 'סימא בביתא' (להגרמ"מ שולצינגר צוק"ל, סימן רס"ג, ט') ציין זה כמקור לרמב"ם בהל' תשובה (ה, ב) הנ"ל. והביא עוד מברכות (סא) 'אפילו יש בידו תורה ומעשים טובים כמשה רבינו', ואולי לכן נקטו חז"ל '**דומה**' למשה. ודו"ק. עוד עיין בראשית רבה (פרשה נו, ז) 'אין דור שאין בו **כמשה**'. ג. הבה"ח משה אוהיון נ"ו ציין לרש"י (שמות ו, כז) וז"ל 'הוא משה ואהרן - הם בשליחותם **ובצדקתם** מתחלה ועד סוף' משמע שהם שקולים בצדקתם וביחס לשליחות זו, ולא לדרגת הנבואה. ויש להוסיף דברי המדרש (שה"ש ד, ה) עה"פ 'שני שדיך' - מה השדים הללו אין אחד מהם גדול מחבירו, כך משה ואהרן לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה **בתורה**, הדא הוא דכתיב 'הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה'. ד. הגרמ"מ שליט"א הראה לתוס' יבמות (קג): וז"ל 'והא דאמר במדרש (שם) ג' דברים שקולים זה כזה חכמה, יראה, ענוה. אר"י **דשקולים היינו דהא בלא הא לא סגי**' עכ"ל. וה"ה הכא כוונת רש"י הא בלא הא לא סגי והיו נצרכים משה ואהרון יחד 'הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלקים' (ד, טז). ה. הגאון רח"ר שליט"א הראה ליתורה תמימה' (וכו) וז"ל 'כלומר שהיו ראויים שניהם להיות עקרים בשני המעשים, אלא שכך סידר הקב"ה, לזה המעשה ולזה הדבור'.

ב. פרש"י שלא יכלו החרטומים לעשות כינים דהוי פחות מכעודה ובמדרש מבואר שהקטנה שבהם כביצת תרנגולת.

א. הרב מיכאל רצאבי שליט"א הראה לסנהדרין ס: ושם בעיין יעקב שגודלם המקורי פחות מכשעורה, ובאו למצרים אחר שגדלו. ב. ה'חמדת ש' תירץ, כיון שהכינים מן החול וגרגרי החול פחות מכשעורה, לא יכלו לברוא מהם. ג. הגאון ר' ישראל א. שליט"א הראה לטעמא דקרא' שביאר מן זיע"א שבודאי הי"ד מינים הגיעו בדרך נס, ולא ע"י העפר שהפך לכינים, שכינים אלו היו פחות מכשעורה, ועי' בלשון התדא"ר פ"ז, ע"ש. ד. עוד כתב מדעתו ע"פ המבואר במפרשים, שראשית היה הכינים באדם ובבהמה ואח"כ עפר הארץ נהפך לכינים, וא"כ אפשר ל'הכינים באדם ובבהמה היו גדולים והעפר שנהפך לכינים, היו פחות מכשעורה. ועדיין צ"ב מדוע לא עשו את המינים הגדולים לכל הפחות. ה. עוד ציין למדרש תלפיות שהיו י"ד מינים גדולים כמבו' במדרש, אלא שהמצרים לא יכלו לעשות כזה בכשפיהם, כי הם נבראו **ללא יכולת ריחוש וריצה**, וממילא אין השד יכול להכניף אותם, וכמו שאין השד שולט בפחות מכשעורה מטעם שאין יכול לכונסו, כן באלו.

א. ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים (שמות י, כב)

פרש"י "ולמה הביא עליהם חשך שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת ומתו בשלשת ימי אפלה". וצ"ב איך לא מתו בימים אלו, דתן ואבירם שהיו רשעים 'נצים ונציבים'.

ב. וינצלו את מצרים (שמות יב, לו)

איתא בברכות (ט): "וינצלו את מצרים - אמר רבי אמי מלמד שעשאוה כמצודה שאין בה דגן. וריש לקיש אמר עשאוה כמצולה שאין בה דגים". וצ"ב אם רוקנו את מצרים מכל וכל, מהיכן הגיעה 'ביצת הים' שהיתה גדולה מביצת מצרים. [אשמח לתשובות שיתפרסמו א"ה במדור **לבורוי**, בטל' 0533157838 או במייל [m0533157838@gmail.com].

מוסר

מטרת עשרת המכות שהביא הקב"ה על פרעה ועל מצרים היתה "למען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים (שמות יב, ו) ופרש"י "התעללתי - שחקתי". ובאמת אחר ההתבוננות בהתנהגות פרעה ועבדיו במהלך כל אותה שנה ששלטו המכות, מעלה גיחון ושחוק על 'המלך' הגדול שבסופו של דבר לקה, שילם ואכל את הדג הסרוח [כמשל המדרש]. ואם היה חכם בראשיתו מיד היה נכנע לבורא עולם ועושה רצונו לשלוח את ישראל. יתרה מכך, השחוק הגדול ביותר והביזיון לפרעה ש'לא עמד בדבורו' כשבאה המכה הוא נכנע 'לכו עבדו' ולאחר שהמכה סרה, הכביד לבו וחזר לסורו כאלו לא אירע דבר '**מלך טיפש וכסיל!**'

אך זאת עלינו לדעת מש"כ הרמב"ם באגרת תימן לבנו רבי אברהם וז"ל '**דע בני, כי פרעה זה היצר. והגוף זה מצרים. ומשה היא הנשמה**'. תפקיד האדם במשך חייו 'לצאת ממצרים' ממצרי הגוף והחומר, אך יש שם מלך קשה 'פרעה הוא היצר הרע' והוא שולט על האדם ולא נותן לא לצאת, אך משה - הנשמה באה בשליחות האל - לשחרר את הגוף ממצרי ולגאול אותו גאולת עולם. אבל האדם בהשפעת היצר משיב לא ידעתי את ה' ואת העם לא אשלח' ואז מתחיל הקב"ה להראות את כוחו באות ומופת, אם שב, מוטב ורפא לו. אך אם מכביד האדם את לבו, הקב"ה מתחיל להכות, מכה ועוד מכה. והאדם מקבל מכה ומתחזק, אך מיד כשסרה המכה - חוזר לסורו. ושוב ה' מכה ושוב האדם מביטיח להתחזק ואז סרה המכה, אך שוב חוזר לסורו. וה' "לא חפץ במוות המת כי אם בשונו מדרכו הרעה ועד יום מותו תחכה לו' עד 'מכת בכורות' שהאדם בראשו וכבר בתחילה עליו לשמוע לקול הנשמה שבקרבו ולהשתחרר ממצרי הגוף והחומר.

רואה את המוות מול העיניים ונכנע לבוראו. חבל!!! החכם עיניו כתב ה'חתם סופר' שבגאולת מצרים דן הקב"ה את פרעה וחילו כמו בביעור חמץ. ע"פ המבואר בפסחים (כא). "רבי יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא **שריפה** וחכמים אומרים אף מפרר וזורה **לרוח** או מטיל **ליים**". וה' ביער את פרעה וחילו לפי כל הדעות, דן אותם בשריפה - שנאמר 'וישקף על מצרים בעמוד **אש**' (יד, כד). וברמב"ן שם שעמוד האש הכה בהם). דן אותם ברוח - שנאמר 'ויולך ה' **רוח** קדים עזה כל הלילה' (שם יד, כא). ודן אותם במים 'וינער ה' את מצרים בתוך הים" (יד, כז).

כמו כן יבער האדם את 'פרעה וחילו - היצר וחילו' בג' דרכים אלו: **באש** התורה שנאמר בה "הלא כה דברי כאש נאם ה'" וכמ"ש 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין' וכמ"ש המס"י (פ"ה) וז"ל "הנה פשוט הוא, שאם הבורא לא ברא למכה זו אלא רפואה זו, אי אפשר בשום פנים שירפא האדם מזאת המכה בלתי זאת הרפואה, ומי שיחשבו להנצל זולתה, אינו אלא טועה, ויראה טעותו לבסוף כשימות בחטאו" תורה עם ריתחא עם אש. והבן. ולא די בזה אלא יוסיף לבערו **ברוח** - היינו ברוח פיו שיוציא הלימוד בפיו וכמ"ש בעירובין (נד). "אמר ליה שמואל לרב יהודה שינא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים ביך ותוריך חיי שנאמר 'כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא' אל תקרי למצאיהם אלא **למוציאיהם** בפה" וזה ע"י 'רוח ממלא'. ולא די בזה אלא יבערנו **במים** ואין מים אלא תורה' ואז יצא ממצרים לרווחה ומאפילה לאור גדול, אמן.

זכות הפצת העלון וזיכוי הרבים יהיה

לברכה והצלחה בכל העניינים

לברכה והצלחה ברוחניות ובגשמיות

אליה בן טובה הי"ו ואוריה בת טובה תחי' חגי בן אורנה הי"ו וליאל בת כרמית תחי'

ולע"נ שלמה בן תמר ז"ל